

Datum: 20. 5. 2026

Priloga: **Priporočila 1 – Celovito in povezano načrtovanje in upravljanje javnih površin in dreves**

Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 199/21, 18/23 – ZDU-1O, 78/23 – ZUNPEOVE, 95/23 – ZIUOPZP, 23/24, 109/24, 25/25 – odl. US, 75/25 in 14/26, v nadaljevanju ZUreP-3) navaja, da je javna površina praviloma odprta prostorska ureditev, namenjena splošni rabi, naravna ali ustvarjena z gradbenimi ali drugimi posegi v prostor, kot so cesta, ulica, pasaža, trg, tržnica, atrij, parkirišče, pokopališče, park, zelenica, otroško igrišče, športno igrišče ter druga površina za rekreacijo in prosti čas; javna površina je grajena ali zelena; javna površina je lahko v lasti države, občine ali v zasebni lasti.

1. Načrtovanje javnih (grajenih in zelenih) površin

Prostorski dokumenti na lokalni ravni naj načrtujejo javne površine celovito, tako grajene Ÿ kot še posebej zelene javne površine. Ÿ

Pri tem je treba zagotoviti: Ÿ

- grafični prikaz obstoječih in načrtovanih javnih površin,
- grafični prikaz omejitev na nejavnih površinah, zaradi zagotavljanja kakovosti javnih površin,
- prostorske izvedbene pogoje, oz. podrobne prostorske izvedbene pogoje za obstoječe in načrtovane javne površine in
- prikaz elementov in opreme na javnih površinah (npr. v kataloški obliki).

30. člen ZUreP-3 (zagotavljanje zadostnih javnih površin v naseljih) navaja, da je pri načrtovanju razvoja poselitve treba v ureditvenih območjih naselij in njihovih delih zagotavljati zadosten obseg javnih površin. Pri načrtovanju in razmeščanju območij javnih površin v ureditvenem območju naselja naj se upoštevajo:

- enakovredna preskrbljenost in dostopnost za vse prebivalce (pravilo 3-30-300: 3 drevesa, 30% pokritosti s krošnjami in 300m do najbližje zelene površine,
- zagotavljanje enakomerne dostopnosti zelenih površin v vseh delih naselja in preprečevanje fragmentacije zelenih površin,
- potrebe po raznoliki uporabi teh površin (preživljanje prostega časa, šport in rekreacija, varna igra otrok, izobraževanje, zagotavljanje drugih posebnih funkcij);
- funkcionalna vključenost teh površin v okoliški prostor;
- potrebe po ustrezni členitvi grajene strukture in prepoznavni podobi naselja;
- doseganje ugodnih klimatskih in zdravih življenjskih razmer v naselju z zmanjševanjem toplotnega otoka;
- zagotavljanje varstva pred hrupom;
- zeleni sistemi oziroma povezljivost zelenih in grajenih odprtih površin v naselju in zunaj naselij, vključno s pešpotmi in kolesarskimi potmi;
- ohranitev prepoznavnih značilnosti naselja ali delov naselja;
- ohranitev življenjskega prostora prostoživečih rastlin in živali.

- razvoj zelenih koridorjev in povezav z odprto krajino, Û
- integracija modro-zelene infrastrukture (voda + vegetacija), Û
- prilagajanje na podnebne spremembe, Û
- zaščita biotske raznovrstnosti, Û
- varovanje ključnih ekoloških območij pred spremembo namembnosti, Û
- vključevanje zelenih površin v nove razvojne projekte, Û
- ohranjanje raščenega terena in naravnih talnih lastnosti, Û
- zagotavljanje strokovnega nadzora nad izvajanjem del, Û
- tarifni del (npr. v OUNK), kadar gre za nelegalnosti in neskladnosti Û

Ministrstvo dodaja nekaj koristnih gradiv in strokovnih podlag, ki naj vam bodo v pomoč pri nadaljnjem delu:

- Pravilo 3-30-300, (Cecil Konijnendijk, <https://nbsi.eu/330300-principle/>),
- Priročniki ministrstva: »Zeleni sistem v mestih in naseljih« (MNVP, 2020), »Ozelenitev streh in vertikalnih površin« (MNVP, 2021), »Javne odprte grajene površine« (MNVP, 2021),
- Priročnik »Participativno urejanje odprtega javnega prostora s poudarkom na manjših krajih« (MNVP, 2024), https://www.gov.si/assets/ministrstva/MNVP/Dokumenti/Prostorski-red/Participativno_urejanje_odprtega_javnega_prostora.pdf,
- Priporočila »Zelene površine in drevesa – velika vrednost in skupna vrednota« (MNVP, 2020), https://www.luz.si/wp-content/uploads/2025/06/Priloga_10_Priporocila.pdf,
- Ven za zdravje. Priročnik za načrtovanje zelenih površin za spodbujanje telesne dejavnosti in zdravega življenjskega sloga. (Urbanistični inštitut Republike Slovenije, 2019), http://www.uirs.si/pub/Ven_za_zdravje_jan_20_splet.pdf,
- »Moč narave za odporna naselja in skupnosti« (IPoP, 2024), https://www.mrezaprostor.si/wp-content/uploads/2024/04/D_MOC-NARAVE.pdf,
- »Mesto dreves« (Društvo krajskih arhitektov Slovenije, 2023), https://dkas.si/wp-content/uploads/2024/11/Brosura-DKAS2023-Mesto-Dreves_low.pdf,
- »Strokovne podlage za krepitev upravljanja in vzdrževanja zelenih površin in mestnih dreves« (IPoP, PIC, LUZ d.o.o., 2025), <https://pis.eprstor.gov.si/pis/urejanje-prostora/strokovne-podlage/javne-povrsine>
- »Strokovne podlage za GJS urejanje in čiščenje javnih površin« (IPoP, 2021) <https://pis.eprstor.gov.si/pis/urejanje-prostora/strokovne-podlage/javne-povrsine>,
- In gradiva World Helth Organization

2. Projektiranje javnih (grajenih in zelenih) površin in izvedba

O projektiranju, gradnji in izvedbi, govorijo predpisi s področja graditve objektov.

Ministrstvo občinam predlaga, da začnejo povezovati investicijsko načrtovanje in projektiranje novih površin in prenov z vzdrževanjem. Zaradi finančne zmožnosti zagotavljanja vzdrževanja javnih površin v času njihovega obstoja je pomembno, da se v fazo načrtovanja vključi ekonomika na način, da se ne upošteva le stroške gradnje temveč tudi stroške vzdrževanja. Smiselno je, da se izvajalca javne službe urejanja in čiščenja javnih površin vključi v pripravo oziroma izvedbo projektov. Prav tako naj se zagotovi povezava od načrtovanja, prek projektiranja in izvedbe, do upravljanja.

Pri projektiranju se še posebej izpostavi:

- projektiranje javnih površin kot samostojnih, celovitih zaokroženih območij z ustreznimi upravnimi dovoljenji,

- kakovostno oblikovanje, ki naj prepozna fizične oz. grajene, kulturne, slogovne in naravne značilnosti prostora (reliefne značilnosti, vode, delež in razmestitev naravnih sestavin); in iz njih izhaja zagotavljanje funkcionalnosti, praktičnosti in ekonomičnosti javne površine,
- upoštevanje načela univerzalnega oblikovanja,
- ohranjanje čim več obstoječih, vitalnih gradnikov predvsem zelenega prostora, ustrezna zaščita dreves pred nepotrebnim sekanjem,
- pri projektiranju naj bodo poleg klasičnih značilnosti zelenih gradnikov v ospredju: ekosistemske koristi, biodiverziteta in pokritost s krošnjami,
- upoštevanje EU standardov za sajenje,
- v proces projektiranja vključiti ustrezne, kompetentne strokovnjake za projektiranje javnih površin (grajenih in zelenih) in vzdrževati odprt dialog med deležniki,
- pri izvedbi zagotoviti ustrezen nadzor in dvigniti nivo strokovnosti,
- upoštevanje raznovrstnosti pri sajenju novih dreves in
- sodelovanje (redno zaposlenega) arborista oz. strokovnjaka s področja hortikulture ali dendrologije.

Ministrstvo dodaja nekaj koristnih gradiv in strokovnih podlag, ki naj vam bodo v pomoč pri nadaljnjem delu:

- priporočila, strokovne vsebine in primeri dobrih praks so objavljeni na portalu [Mesta.si](https://mesta.si) v tematskem sklopu »Zelene površine in drevesa; <https://mesta.si>,
- Načrti za ozelenitev mest (Evropska komisija, junij 2023) [file:///C:/Users/KrajnerP64/Downloads/načrti%20za%20ozelenitev%20mest-KH0223233SLN%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/KrajnerP64/Downloads/načrti%20za%20ozelenitev%20mest-KH0223233SLN%20(1).pdf),

3. Evidenca javnih (grajenih in zelenih) površin in spremljanje stanja

Minister občinam, ki še niso vzpostavile evidence javnih površin in površin v javni rabi, ki niso v lasti občin priporoča, da to storijo čim prej. Evidenca naj, med drugim, vključuje podatke o:

- lokaciji grajene in zelene javne površine,
- namensko rabo prostora (NRP) in podrobno namensko rabo prostora (PNRP); javne površine so lahko v območju različnih namenskih rab, zelene tudi na nestavnih zemljiščih, kot so varovalni gozd (Gv), gozd s posebnim namenom (Gpn) in mestni gozd (Gm).
- načine urejanja kot so: Občinski prostorski načrt (OPN), Občinski podrobni prostorski načrt (OPPN), Odlok o urejenosti naselij in krajine OUNK),
- namenu za katerega se javna površina uporablja (prehajanje, druženje, oddih na prostem, prireditve,...)
- zasaditvi, vključno z drevesi, priporočljivo v obliki drevesnega katastra (kataster javnih in občinskih dreves), ki poleg osnovnih podatkov o vrsti, sorti, starosti, obsegu, ipd., vsebuje tudi attribute:
 - zdravstveno stanje drevesa, Û
 - potrebni ukrepi s stopnjo nujnosti, Û
 - izvedeni ukrepi (kdaj, kateri), Û
- tlakovanju oziroma obdelavi in zgornjem ustroju javnih površin: Û
 - razmerje med tlakovanim in zelenim, Û
 - delež raščenege terena, delež propustnih površin, ipd. Û
- urbani in drugi opremljeni elementi (igrala, klopi, pitniki, koši, WC-ji, vodnjaki, skulpture, drobni infrastrukturni elementi,...)
- letu izgradnje oz. starosti in stanju javne površine,
- dostopnosti javne površine (grajene in zelene), tudi za funkcionalno ovirane osebe,
- vzdrževanju javne površine (redni monitoring),

- drugih pomembnih lastnostih javne površine.

Vzpostavi naj se kataster javnih površin, kataster javnih zelenih površin kataster urbanih dreves, kot sloj, ki v začetni fazi vključuje drevesa na javnih površinah in površinah v lasti občine (npr. ob šolah, vrtcih in drugih občinskih stavbah), dolgoročno pa vsa odrasla drevesa, kar služi s strani Evropske unije zavezujočemu vzdrževanju pokritosti s krošnjami, kot tudi zavarovanju odgovornosti v primeru naravnih nesreč.

4. Urejanje, vzdrževanja in upravljanja javnih grajenih in zelenih površin ter dreves

Urejanje, vzdrževanje in upravljanje javnih površin se vrši na več ravneh. Na lokalni ravni ministrstvo občinam predlaga povezovanje, morda združevanje pri urejanju, vzdrževanju in upravljanju javnih površin, kar lahko pripomore k učinkovitejši organizaciji dela, izmenjavi znanja in izkušenj, medobčinskem povezovanju, predvsem pa k večji ekonomičnosti storitev.

ZUreP-3 v opredelitvi zelenih površin omenja drevesa v okviru »posameznih naravnih fizičnih struktur«. Mestna drevesa, razen, če gre za mestne gozdove, ali drevesa, ki so zavarovana s pravnim režimom, niso pravno varovana, saj zanje ne velja Zakon o gozdovih, občinski prostorski načrti oziroma drugi občinski predpisi pa tega varstva praviloma še ne zagotavljajo ali uveljavljajo. Ministrstvo zato občine poziva k doslednem uveljavljanju pravil urejanja prostora, kot jih ureja ZUreP-3 tudi za negradbene posege na celotnem območju občine.

5. Izobraževanje usposabljanje, izmenjava izkušenj in ozaveščanje javnosti

Izobraževanje je pomembna sestavina učinkovitega načrtovanja in upravljanja javnih grajenih in zelenih površin ter dreves v naseljih. Ministrstvo priporoča:

- dobro zavedanje splošne javnosti o pomenu, varstvu in razvoju zelenih površin in dreves, redno obveščanje (lokalna glasila, spletna stran,...), zgodnje vključevanje in sodelovanje javnosti,
- stalno dopolnilno poklicno usposabljanje akterjev v načrtovanju in upravljanju in zagotavljanje sredstev za raziskave in razvoj,
- dvig zahteve glede meril in pogojev za izvajanje dejavnosti z vidika usposobljenosti in kadrovske sestave.

6. Ureditev pravnega stanja za površine, ki še niso v lastni občin

259. člen ZUreP-3 v tretjem odstavku opredeli, da se splošna raba javnih površin v zasebni lasti izvaja v skladu s pravili, ki jih določi njihov lastnik, ali o katerih se občina ali država z lastnikom dogovori v skladu s pravili civilnega prava. Če se v skladu z ZUreP-3, na javni površini v zasebni lasti vzpostavi grajeno javno dobro, se splošna raba takih javnih površin izvaja tako, da se, kot navaja šesti odstavek 260. člena, opredelijo splošna raba grajenega javnega dobra, pogoji in omejitve, ki jih iz tega naslova trpi lastnik, odškodnina zaradi omejitve lastninske pravice in vprašanje odgovornosti za škodo, nastalo pri splošni rabi grajenega javnega dobra. Ministrstvo poziva občine, ki take pogodbe še nimajo, k ureditvi pravnega stanja javnih površin, ki niso v njeni lasti, saj se le na ta način lahko zagotovi nemoteno rabo, usklajeno podobo in varnost rabe.

Minister dodaja, da je načrtovanje, projektiranje, izvajanje, urejanje, vzdrževanje in upravljanje javnih površin ključno pri zagotavljanju kakovosti bivanja in zdravja ljudi v

urbanih in urbaniziranih okoljih, da imajo javne površine prostorsko, okoljsko in predvsem psihosocialno vlogo in so nepogrešljive za prilagajanje mest na podnebne spremembe in hlajenje oziroma blaženje vročih točk mesta, zato je skrb za javne površine ključna pri razvoju in varstvu slovenskega prostora.

Dr. Nataša Bratina
GENERALNA DIREKTORICA DIREKTORATA
ZA PROSTOR IN GRADITEV

Jože Novak
MINISTER